

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Oppimisen tuen osalta luonnos vaatii jatkotyötä ja täsmentämistä.

Englanninkielistä yo-tutkintoa koskeva luonnos vaatii joitakin täsmentäviä asioita erityisesti opinto-oikeuden ja opiskelijavalinnan määrittelyyn.

Taito- ja taideaineiden koe vaatii lukiokoulutuksen kokonaisuuden pohdintaa ja yo-tutkinnon rakenteiden käytännön järjestelyjä. Aikuislukion rooli lukiokentässä jää tältä osin vajaaksi.

Rahoitusjärjestelmän uudistus ei vastaa keskeiseen kysymykseen koulutuksen saavuttavuuden turvaamisesta ikäluokkien pienentyessä. Valmistelua tuleekin jatkaa kysymyksen ratkaisemiseksi.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Eri koulutusmuotojen säädöksiä ei ole tarpeellista yhdenmukaistaa koulutusmuotojen erityispiirteiden vuoksi. Oikeus erityisopetukseen on sidottu oppimäärän suorittamiseen, joten erityisopetukseen oikeuttavat perusteet kuten 'todennetut oppimisvaikeudet' ja 'muut erityiset syyt' kaipaavat täsmentämistä. Vaarana on, että luonnoksessa esiintyvä sanamuoto luo yleisen oikeuden erityisopetukseen.

Oppimisen tuen käsite tulee pitää avarana ja sisältää myös paikalliset toimintamallit, kuten erilaiset pedagogiset ratkaisut. Tärkeää on, että tukitoimenpiteet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Lukiokoulutuksessa erityisopettajalla ei ole riittävää osaamista oppiaineiden sisältöihin ja ainekohtaiseen opettamiseen. Aineenopettajan rooli tällöin korostuu.

Erytisopetuksen tarpeen arviointi on uusi tehtävä koulutuksen järjestäjälle. On selvennettävä, ketä tämä mahdollinen tehtävä koskee.

Oulun kaupunki toteaa, että oppimisen tuen uudistamista on perusteltu yhtenäisellä ketjulla varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Kun perusopetuksen oppimisen tuen säädöksiin on ehdotettu muutoksia, tulee huolehtia, että ko. oppimisen tuen ketjua valmistellaan kokonaisuutena.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Säädösehdotuksen tekstimuotoa tulee täsmentää siten, että rahoituksen yhteydessä tarkoitetaan koulutuksen järjestäjää, ei yksittäistä lukiota.

Tärkeää on, että koulutuksen kustannukset pidetään kustannuspohjaisena.

Rahoituskokonaisuudessa on huomioitava se seikka, että valtio kohdistaa rahoitusleikkauksen lukiokoulutuksen yksikköhintaan. Oulun kaupungin näkemyksen mukaan tämä leikkaus on asteittain poistettava oppimisympäristöjen ja opetuksen haasteiden lisääntyessä.

Rahoitusjärjestelmän uudistamisen keskeinen tavoite tulisi olla opetuksen ja saavutettavuuden turvaaminen tilanteessa, jossa ikäluokat pienennevät koko maassa joitakin kaupunkiseutuja lukuun ottamatta. Luonnoksen ehdotus ei tue tätä tavoitetta eikä kannusta pieniä koulutuksen järjestäjiä yhteistyöhön. Kuntien ei kannata toimia järkevällä tavalla, vaan toimia tavalla, joka pyrkii maksimoimaan rahoituksen. Valmistelua ja lakiesityksen antamista tulee jatkaa vaikutusten selvittämiseksi.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Toteuttamisen aikataulun osalta tulee huomioida lupamenettelyyn, opetussuunnitelmien laatimiseen ja opettajien rekrytoimiseen kuluva aika. Nyt esitettävä aikataulu on haasteellinen. Koulutuksen aloittaminen vaatii myös resursseja oppimateriaalien valmistamiseen ja hankkimiseen.

Opiskelijavalinnan osalta on tärkeää, että koulutuksen järjestäjiä sitovat joltakin osin yhtenäisen opiskelijavalinnan säännöt ja yhtenäiset käytännöt kielitaidon arvioimiseksi.

Oletettavaa on, että englanninkielinen koulutus on kansalliskielistä opetusta kalliimpaa. Rahoitusjärjestelmän kustannusperusteisuus taanee tämän huomioimisen koulutuksen rahoittamisessa.

Isossa kuvassa Oulun kaupunki näkee uudistuksen hyvänä avautuvasta mahdollisuudesta. Ehdotus tukee monikulttuurista ja kansainvälistä Suomea. Järjestämislupaan perustuva oikeus koulutuksen järjestämiseen ja opinto-oikeuden tiukkakin rajaaminen varmistavat sen, ettei englanninkielinen lukio-opetus vaaranna kansallisen lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon asemaa.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Taito- ja taideaineiden kokeen suorittamiseen esitetään valmistavia näyttöjä. Oulun kaupunki kannattaa, sitä että lainsäädäntö mahdollistaa myös kokeisiin kuuluvia valmistavia osia. Mikäli laajeneva velvoite kokeen järjestämisessä aiheuttaa lisää kustannuksia, tulee se korvata koulutuksen järjestäjille.

Luonnoksessa esitetään säädettäväksi kokeeseen osallistumisen edellytyksistä. Tällainen säädös on tarpeellinen. Myös ehdotus opintovaatimuksen laajuudesta on perusteltu.

Oulun kaupunki muistuttaa, että tutkintorakenteen muutos ei kohtele tasapuolisesti aikuislukion opiskelijoita ja kaksoistutkintoa suorittaville. (ks. sivistysvaliokunnan mietintö / 15/2018vp).

Kun taito- ja taideaineiden koe tulee osaksi ylioppilastutkintoa on tärkeää, että lukiokoulutuksen järjestäjillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet tuottaa kokeessa tarvittava osaaminen. Mikäli korkeakoulut hyödyntävät taito- ja taideaineiden osaamista laajemminkin, voi tällä olla vaikutusta nuorten lukiovalintoihin.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Oulun kaupungilla ei ole huomautettavaa asiaan.

7. Muut kommentit

Oulun kaupungilla ei ole huomautettavaa asiaan

Fredriksson Pekka

Oulun kaupunki - Sivistyspalvelut - lukiokoulutus, vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus